

Definitioner och mätning av försvarsvilja

bP 505/67

National Library
of Sweden

BP
505

M E D D E L A N D E

Nr 67

Augusti 1975

DEFINITIONER OCH MÄTNING AV FÖRSVARSVILJA

Kortfattat referat från Beredskapsnämndens
forskningssymposium i Västerås
den 23-25 april 1975

Referat och redigering:
Kurt Törnqvist och Kjell Aggefors

BEREDSKAPSNÄMNDEN FÖR PSYKOLOGISKT FÖRSVAR

MEDDELANDEN

Augusti 1978

Nr 87

DEFINITIONER OCH MÄTNING AV FÖRSVARSVILJA

Konstfärdigt tekniskt lära försvarens myndigheter
Kontrollmyndigheterna i Sverige
År 1977-78

Utgivet av Forsvarshögskolan
Svea 1978

BILDOK FÖR SVENSKA FÖRSVARS

I N N E H Å L L

	Sid
1. Inledning	1
2. Definitioner av begreppet försvarsvilja Fil kand Björn Modéer, Umeå universitet	1
3. Mätning av försvarsvilja Professor Göran Hermerén, Umeå universitet	1
4. Försvarsvilja: Definitions- och mätproblem. En översikt. Fil dr Kurt Törnqvist, BN	2
5. Diskussion	3
6. Indexberäkningar på försvarsvilja Fil kand Anders Wikman, Forskningsgruppen för samhälls- och informationsstudier (FSI), Stockholm	4
7. Försvarsvilja och ungdom Bitr professor Harald Swedner, Lunds universitet	5
8. Hur mäta "försvarsvilja" på annat sätt? Professor Jan Agrell, FOA	5
9. Redovisning av grupparbete	5
10. Diskussion	6
Bilaga 1. Program	
Bilaga 2. Deltagarförteckning	
Bilaga 3. Förteckning över underlag	

I N N E H Å L L

1	1. Inledning
1	2. Definitioner av begreppet försvaret Fil kand Björn Höjer, Umeå universitet
1	3. Mätning av försvaret Professor Göran Källgren, Umeå universitet
2	4. Försvarets definition- och mätproblem. En översikt. Fil dr Kurt Törnqvist, EM
3	5. Diskussion
4	6. Indekseringar på försvaret Fil kand Anders Wikman, Forskningsgruppen för samhälls- och informationsstudier (FIS), Stockholm
5	7. Försvarets och andras Bilr professor Harald Swedner, Lunds universitet
5	8. Hur mäter "försvaret" på annat sätt? Professor Jan Ågren, KOA
5	9. Redovisning av grupparbete
6	10. Diskussion
	Bilaga 1. Program
	Bilaga 2. Deltagarförteckning
	Bilaga 3. Förteckning över underlag

PM från Beredskapsnämndens forskningssymposium 1975-04-23--25

1. Inledning

Beredskapsnämnden anordnade den 23-25 april 1975 ett forskningssymposium om definitioner och mätning av försvarsvilja på Stadshotellet i Västerås. I symposiet deltog 18 personer, bl a ledamöter i nämndens arbetsutskott. Program, deltagarförteckning och förteckning över underlag bifogas. (Bil. 1, 2 och 3) Nedan anges mycket kortfattat innehållet i de olika föredragen, grupparbetena och diskussionerna.

2. Definitioner av begreppet försvarsvilja

Björn Modéer vidareutvecklade den vetenskapsteoretiska kritik av definitionerna av begreppet försvarsvilja, som han framfört i sin rapport med samma titel, Psykologiskt försvar nr 67, 1974. Modéer ansåg det olämpligt att laborera med en mångfald skilda termer för individernas försvarsvilja i olika situationer. Ett vitt och allmänt begrepp försvarsvilja var lämpligare. Inom detta kunde ett stort antal underordnade begrepp tillåtas. Man bör sålunda ange den aktuella situationen, t ex försvarsvilja i fred, försvarsvilja under krigshot. För grupper av individer kunde han dock tänka sig använda termen försvarsanda.

3. Mätning av försvarsvilja

Göran Hermerén diskuterade med utgångspunkt från sin rapport Mätning av försvarsviljan, Psykologiskt försvar nr 68, 1974, olika vägar som kunde prövas i försöken att finna, definiera och mäta försvarsviljan. Han sammanfattade sina synpunkter på mätproblemen i följande förslag:

PM från Beredskapsnämndens förklaringsmöte 1975-04-23--25

1. Inledning

Beredskapsnämnden anordnade den 23-25 april 1975 ett forskningsmöte om definitioner och mening av försvärsåtgärder på Stadschefens i Västerås. I symposiet deltog 18 personer, bl a ledamöter i nämndens arbetsutskott. Program, deltagarförteckning och förteckning över underlag bifogas. (Bil. 1, 2 och 3) Nedan anges mycket kortfattat innehållet i de olika föreläsningarna, grupparbetena och diskussionerna.

2. Definitioner av begreppet försvärsåtgärder

Hjörn Modger vidareutvecklade den vetenskapsteoretiska kritiken av definitionerna av begreppet försvärsåtgärder, som han framfört i sin rapport med samma titel, Psykologiskt försvar nr 67, 1974. Modger ansåg det olämpligt att laborera med en mångfald skilda termer för individernas försvärsåtgärder i olika situationer. Ett vitt och allmänt begrepp försvärsåtgärder var lämpligare. Inom detta kunde ett stort antal underordnade begrepp tillätas. Man bör sålunda ange den aktuella situationen, t ex försvärsåtgärder i fred, försvärsåtgärder under krigstid. För grupper av individer kunde man också tänka sig använda termen försvärsåtgärder.

3. Mätningar av försvärsåtgärder

Göran Hertzberg diskuterade med utgångspunkt från sin rapport "Mätning av försvärsåtgärder", Psykologiskt försvar nr 68, 1974, olika vägar som kunde prövas i försöken att finna, definiera och mäta försvärsåtgärder. Han sammanställde sina synpunkter på mätproblemen i följande föreläsning:

Komplettera beskrivningarna av variationer i svar på standardfrågan med

- a) tolkning av svaren innebörd,
- b) systematiska studier av tänkbara förklaringar av dessa variationer vilket inkluderar studier av olika betingelser för försvarsviljan och deras relationer till varandra,
- c) samt studera hur försvarsvilja kommer till uttryck i olika situationer.

4. Försvarsvilja: Definitions- och mätproblem. En översikt Kurt Törnqvist gav en översikt av den hittillsvarande forskningen om försvarsviljans definitions- och mätproblem i anslutning till sin preliminära rapport. Beträffande definitionsfrågan ansåg Törnqvist i motsats till Modéer att man bör acceptera mångfalden av termer som uttryck för olika men närbesläktade begrepp och definiera dessa olika begrepp.

Mätning av försvarsvilja illustrerade Törnqvist med exempel från USA under andra världskriget och från Israel under sexdagarskriget och oktoberkriget. Mätresultatens tillförlitlighet belystes med två exempel. Han presenterade vidare en sammanställning av ett antal faktoranalyser. Dessa kan visserligen ej sägas ge uttryck för mätinstrumentets validitet men ger dock en uppfattning om mätinstrumentets relevans.

När det gäller mätmetoderna ansåg Törnqvist

- a) att standardfrågan även i fortsättningen bör användas eftersom den visat god tillförlitlighet och relevans,
- b) att mera preciserade frågor bör konstrueras och prövas och
- c) att ett index för försvarsvilja byggt på ett flertal frågor bör konstrueras och prövas.

Komplettera beskrivningarna av variationer i svar på standardfrågan med

- a) folkning av svaren inombörd,
- b) systematiska studier av tänkbara förklarings- och dess variationer vilket inkluderar studier av olika betingelser för försvarsviljan och deras relationer till varandra,
- c) samt studera hur försvarsvilja kommer till uttryck i olika situationer.

4. Försvarsvilja: Definitioner- och mätproblem. En översikt

Kurt Törndvists gav en översikt av den historiska forskningen om försvarsviljans definitioner- och mätproblem i sin avhandling till sin preliminära rapport. Beträffande definitioner såg Törndvist i mörker till. Han ansåg att man bör acceptera mångfalden av termer som uttryck för olika närbesläktade begrepp och definiera dessa olika begrepp.

Mätning av försvarsvilja illustrerades Törndvist med exempel från USA under andra världskriget och från Israel under sex dagarskriget och oktoberkriget. Mätinstrumentets tillförlitlighet belystes med två exempel. Han presenterade vidare en sammansättning av ett antal faktoranalysen. Dessa kan välisieringen ej sågas uttryck för mätinstrumentets validering men ger dock en uppfattning om mätinstrumentets relevans.

När det gäller mätmetoderna såg Törndvist

- a) att standardfrågan även i fortsättningen bör användas eftersom den visar god tillförlitlighet och relevans,
- b) att mera preciserade frågor bör konstrueras och prövas och
- c) att ett index för försvarsvilja byggd på ett flertal frågor bör konstrueras och prövas.

5. Diskussion

Jörgen Westerståhl ansåg att det mest väsentliga problemet är hur man ska kunna mäta företeelser som i fred har relevans för försvarsviljan i krig. Konstruktion av index betecknade han som lämplig. Man bör vidare studera beteenden eftersom dessa har bättre prognosvärde än attityder. Text studera medlemmar i frivilliga försvarsorganisationer, värnpliktsvägrare, frivilliga i civilförsvaret. Dessutom mäta attitydskomplex såsom inställningen till försvaret och göra systematiska undersökningar av förtroendet till massmedier, politiker och organisationer. Man bör utnyttja utländska erfarenheter för validisering. Israel är ett utmärkt exempel eftersom det har en kulturmiljö liknande vår och har omfattande krigserfarenheter.

Jan Agrell diskuterade begreppen "morale" och "mood" ur israelisk militär synvinkel. Det finns ingen operationell definition på dessa. Israelerna har därför istället tittat på de attityder och beteenden som visat sig vara relevanta i krigssituationen. "Morale" ansåg Agrell vara ett överordnat begrepp medan "mood" var ett underordnat. "Mood" kan växla ganska snabbt medan "morale" är mera stabil och ändrar sig långsammare. Beträffande validiseringsfrågan menade även Agrell att det är möjligt att transformera de israeliska erfarenheterna till svenska förhållanden. Han hävdade vidare att kausalanalys av försvarsviljan är viktig. Även historiska studier av denna är av intresse.

Olle Svensson menade att man inte enbart bör diskutera försvarsvilja och motståndssanda utan beakta alla de uppgifter som UC har enligt sin instruktion, bl a sannfärdig nyhetstjänst och samarbete med folkrörelserna. Studier av massmediernas trovärdighet och av representativiteten hos dem som arbetar inom folkrörelserna är därför värdefulla. BN bör också försöka redovisa olika forskningsresultat i en slags tendensrapport.

5. Diskussion

Jörpen Westerstähl ansåg att det mest väsentliga problemet är hur man ska kunna mäta företeelser som i främsta hand beror på försvaret. Konstruktionen av index beror på tekniska aspekter som jämförbarhet. Man bör vidare studera betydelsen av dessa har bättre prognosvärde än andra. Till exempel studera medlemmar i frivilliga försvarsorganisationer, värdgästvärdare, frivilliga i civilförsvaret. Dessutom mäta attitydkomplex såsom inställningen till försvaret och göra systematiska undersökningar av försvaret till massmedier, politiker och organisationer. Man bör utvärdera utbildningsrelaterade förhållanden. Istället för att utvärdera exempelvis utbildning bör man utvärdera utbildningsrelaterade förhållanden som har en kulturellt liknande värde och har omfattande utbildningsrelaterade förhållanden.

Jen Ågrens diskuterade begreppen "moral" och "mood" utifrån ett militärt synvinkel. Det finns ingen operationell definition på dessa. Istället har de förstått att de är relevanta på de sätt som de betecknas som visar sig vara relevanta i kritiska situationer. "Moral" ansåg Ågren vara ett överordnat begrepp medan "mood" var ett underordnat. "Mood" kan växa ganska snabbt medan "moral" är mer stabil och ändras sig långsammare. Beträffande utbildningsrelaterade förhållanden så är det möjligt att konstruera de operationella utvärderingarna till svenska förhållanden. Man hävdade vidare att kausalanalys av försvaret är viktig. Kausalanalysrelaterade studier av denna art är av intresse.

Olle Svensson menade att man inte enbart bör diskutera försvaret och motståndande utan också alla de uppgifter som UC har enligt sin instruktion, bl.a. sanningsfull nyhetsförmedling och samarbete med folkrörelserna. Studier av massmediernas trovärdighet och av representativiteten hos dem som arbetar inom folkrörelserna är därför värdefulla. Man bör också försöka redovisa olika forskningsresultat i en tydlig och lättförståelig form.

Per-Axel Landahl påpekade att oavsett UC:s uppgifter i krigska BN enligt resonemangen vid BN:s tillkomst under fredstid vara regeringens instrument att följa opinionsutvecklingen på de här områdena.

Eva Lindqvist ansåg det intressant att analysera olika situationer från fred till krig och att försöka klassificera dessa på olika sätt. Vidare bör man diskutera olika slags hot.

Harald Swedner noterade med tillfredsställelse förståelsen för historiska aspekter på studierna av försvarsviljan. Han pläderade även för panelstudier och retrospektiva studier. Beträffande reliabilitetsproblemet förordade han användning "split-half"-metoden. Även ifråga om validiseringsfrågan var han mindre pessimistisk än föredragshållarna.

Göran Hermerén föreslog på basis av de framförda synpunkterna följande tre typer av studier:

1. Longitudinella studier,
2. Analogier med andra länder, t ex Israel,
3. Historiska och retrospektiva studier.

6. Indexberäkningar på försvarsvilja

Anders Wikman diskuterade inledningsvis felanalys i samband med stickprovsundersökningar. Mätfelen har visat sig vara mycket större än urvalsfelen. Man kan därför minska urvalstorleken till förmån för åtgärder för att minska mätfelen. Beträffande användning av index vid mätning av försvarsvilja föreslog Wikman bl a att antalet frågor bör ökas liksom antalet svarsalternativ och att även frågor som belyser intensiteten i de intervjuades ställningstagande bör ställas. För att sänka kostnaderna skulle man kunna minska urvalstorlekarna något. Samtidigt kunde man lägga över en del frågor på enkät.

Per-Axel Landahl påpekade att oavsett UC:s uppgifter i krig ska BN enligt resonemangen vid HNs tillkomst under fredstid vara regeringens instrument att följa opinionssvecklingen på de här områdena.

Eva Lindqvist ansåg det intressant att analysera olika situationer från fred till krig och att försöka klassificera dessa på olika sätt. Vidare bör man diskutera olika slags hot.

Harald Swedner noterade med tillfredsställelse förståelsen för historiska aspekter på studierna av försvarsviljan. Han påpekar även för panelstudier och retrospektiva studier. Beträffande reliabilitetsproblemer förordade han användning "split-half"-metoden. Även fråga om validiseringsfrågan var han mindre pessimistisk än försvarsrådgivarna.

Göran Hermerén föreslog på basis av de framförda synpunkterna följande tre typer av studier:

1. Komparativa studier,
2. Analogier med andra länder, t ex Israel,
3. Historiska och retrospektiva studier.

6. Indexberäkningar på försvarsvilja

Anders Wikman diskuterade inledningsvis följande i samband med stickprovundersökningar. Mätfelet har visat sig vara mycket större än utvalsfelen. Man kan därför minska utvalsfelen till förmån för åtgärder för att minska mätfelet. Beträffande användning av index vid mätning av försvarsvilja föreslog Wikman bl a att antalet frågor bör ökas liksom antalet svaralternativ och att även frågor som påverkar intensiteten i de intervjuades ställningstagande bör ställas. För att sänka kostnaderna skulle man kunna minska utvalsfelen något. Samtidigt kunde man lägga över en del frågor på enkät.

7. Försvarsvilja och ungdom

Harald Swedner tecknade en modell av hur en individs försvarsvilja successivt växer fram under ungdomsåren genom påverkan från hem, skola, arbetsplats, politiska organisationer, massmedier m m. Förutom av samhällsstrukturen påverkas individen av händelsevariabler och ackumulerade variabler. Swedner tog upp frågan om när en sådan värdestruktur uppstår hos människan. Han betvivlade att det kan ske före 12-13 års ålder. Möjligen kan skeendet påbörjas vid 10-11 års ålder. Han ansåg det önskvärt att studera ett visst antal individer mera ingående under en längre tid. Eventuellt skulle dessa studier kunna göras retrospektivt.

8. Hur mäta "försvarsvilja" på annat sätt?

Jan Agrell ville angripa problemet från ett annat håll. Han menade att vi försummat de biologiska grunderna för beteendet i hot- och krigssituationer och förbisett de historiska aspekterna. Djuren har inbyggda instinkter och beteendebenägenheter. Den grundläggande är självbevarelseinstinkten. Djuren försvarar sig med våld mot angrepp. Människan reagerar på likartat sätt. Från början är försvarsviljan maximal. Vad har då sänkt den? Den modifieras av ideologiska, religiösa och politiska faktorer i samspel.

De historiska aspekterna har Agrell fått anledning att begrundas i samband med studier av krigsutbrott under 1900-talet. Med få undantag har människorna ställt upp för sitt eget väpnade skydd. Han önskade en fortsatt dialog med BN vid kommande studier av försvarsviljan.

9. Redovisning av grupparbete

Eva Lindqvist redovisade synpunkter från grupp 1. Gruppen var ytterst tveksam till möjligheterna att "dra pilen" från attityd i fred till beteende i krig med nuvarande utgångspunkter. Den ansåg vidare att begreppet allmän försvarsvilja vid kärnvapenhot kan utgå, eftersom detta specialproblem ej är så aktuellt. Gruppen menade att BN bör satsa på:

7. Försvarets utvärdering

Harald Swedner rekonstruerade en modell av hur en individ försvarets-
vilja successivt växer fram under ungdomsåren genom påverkan
från hem, skola, arbetsplats, politiska organisationer, mass-
medier m.m. Förutom av samhällsstrukturen påverkas individen
av händelsevariabler och ackumulerade variabler. Swedner tog
upp frågan om när en sådan värdestruktur uppstår hos männi-
skan. Han förutspådde att det kan ske före 12-13 års ålder.
Möjligen kan skenet påbörjas vid 10-11 års ålder. Han
ansåg det önskvärdt att studera ett visst antal individer
mera ingående under en längre tid. Eventuellt skulle dessa
studier kunna göras retrospektivt.

8. Hur mäta "försvarets vilja" på annat sätt?

Jan Ågerll ville studera problemet från ett annat håll. Han
menade att vi förutom de biologiska grundarna för beteend-
det i hot- och krisituationer och förhållande de historiska
aspekterna. Djuret har inbyggda instinkter och beteendepat-
terner. Den grundläggande är självbevarelseinstinkten.
Djuret försvaret sig med våld mot angrepp. Människan reagerar
på liknande sätt. Från början är försvarets vilja maximal.
Vad har då skett sedan? Den modifieras av ideologiska, religi-
ösa och politiska faktorer i samspel.

De historiska aspekterna har Ågerll läst anledning att be-
grundas i samband med studier av krisbeteendet under 1900-talet.
Med få undantag har människornas skilje upp för sitt eget
vårdande skydd. Han önskade en fortsatt dialog med BN vid
kommande studier av försvarets vilja.

9. Redovisning av grupparbete

Eva Lindqvist redovisade synpunkter från gruppen i. Gruppen
var ytterst tveksam till möjligheterna att "dra påsen" från
staten i tider till betydande i krig med nuvarande utgångs-
punkter. Den ansåg vidare att begreppet allmän försvarets vilja
vid kärnvapenhot kan utgå, eftersom detta specialproblem ej
är så aktuellt. Gruppen menade att BN bör satsa på:

1. Historiska studier, *att i de kommande studierna lägga*
2. Retrospektiva djupanalyser av individer i nutid,
3. Vidareutveckling av Asps begrepp identifikation, *participation* och upplevelse av hot.

Björn Modéer redogjorde för diskussionen i grupp 2. Gruppen ansåg det viktigt att undersöka vilka grupper som har en klart strukturerad försvarsattityd. Man kunde också göra jämförande nordiska studier av hur de nationalistiska värdena varierar. Vidare kunde man göra mer ingående studier med ett mindre antal individer. Dessa kunde sedan ligga till grund för mer strukturerade intervjuer.

10. Diskussion

Sven-Erik Larsson fann historiska tillbakablickar på försvarsviljan intressanta. Men de bör koncentreras till ett bestämt tidsavsnitt t ex 1939 och åren därefter.

Claes Skoglund menade att utvecklingen har gjort vårt samhälle mer värt att försvara. Han ansåg att föredragen varit mycket intressanta. Mätningarna av försvarsviljan är viktig. Försvarsviljan är en betydelsefull attityd i fred och måste finnas för att vi ska få ett tillfredsställande försvar.

Kurt Törnqvist underströk att tyngdpunkten i de senaste årens studier legat på definitions- och mätproblemen. Mätfrågorna kommer att ägnas fortsatt intresse bl a genom indexkonstruktioner. Analogier med andra länder kan vara givande. Det kan vara värdefullt att tillgodogöra sig Israels erfarenheter, eventuellt genom ett studiebesök. Beträffande Westerståhls förslag nämnde han att studier av medlemsantal och medlemsaktiviteter i de frivilliga försvarsorganisationer pågår och att de tidigare studierna av trovärdigheten hos massmedierna kommer att fördjupas genom en litteraturstudie. Kausalanalysen har berörts i studierna av inställningen till samhället. Även i studierna av ungdomens inställning till försvaret har kausalanalytiska aspekter behandlats.

- 1. Historiska studier.
- 2. Retrospektiva djupanalyser av individer i nation.
- 3. Vidareutveckling av Asps begrepp identifikation, participation och upplevelse av hot.

Björn Mödger redogjorde för diskussionen i grupp 2. Gruppen ansåg det viktigt att undersöka vilka grupper som har en klart strukturerad förvarssatttyd. Man kunde också göra jämförelse nordiska studier av hur de nationallistiska värde-ns varierar. Vidare kunde man göra mer ingående studier med ett mindre antal individer. Dessa kunde sedan ligga till grund för mer strukturerade intervjuer.

10. Diskussion

Sven-Erik Larsson lamm historiska tillbakablickar på för-svarsviljan intressanta. Men de bör koncentreras till ett bestämt förvarssatt t ex 1939 och åren därefter.

Clas Skold menade att utvecklingen har gjort vårt sam-hälle mer värre att förvara. Han ansåg att fördragen varit mycket intressanta. Måningarna av förvarsviljan är viktig. Förvarsviljan är en betydelsefull attityd i fred och krig. Finns för att vi ska få ett tillfredsställande förvar.

Kurt Törnqvist undersökte att tyngdpunkten i de senaste årens studier ligger på definition- och mätproblemen. Må- frågorna kommer att ännu fortsätta intressera bl a genom index-konstruktioner. Analogier med andra länder kan vara givande. Det kan vara värdefullt att tillgodogöra sig Israels erfaren- heter, eventuellt genom ett studiebesök. Beträffande Westerståhl's förslag nämnde han att studier av medlemsantal- och medlemsaktiviteter i de frivilliga förvarssammansluta- ner pågår och att de tidigare studierna av trovärdigheten hos massmedierna kommer att fördjupas genom en litteratur- studie. Kausalanalysen har berörde i studierna av inställi- ningar till samhället. Även i studierna av ungdomens inställi- ning till förvarset har kausalanalytiska aspekter behandlats.

Det förefaller lämpligt att i de kommande studierna lägga mera vikt vid kausalanalys och historiska aspekter.

Per-Axel Landahl avslutade symposiet och tackade de närvarande för deras medverkan. Han uttryckte sin glädje över att arbetsutskottets ledamöter hade närvarit.

Stockholm i juli 1975

Kurt Törnqvist

Kjell Aggefors

Det föreligger iämpling att i de kommande studierna lägga
mera vikt vid kausalanalys och historiska aspekter.

Per-Axel Landahl avslutade symposiet och tackade de när-
varande för deras medverkan. Han uttryckte sin glädje över
att arbetsutskottets ledamöter hade närvarit.

Stockholm i juli 1975

Kurt Törndvists

Kjell Aggefors

P R O G R A M (reviderat)

för beredskapsnämndens forskningssymposium på Stadshotellet
i Västerås 1975-04-23--25.

Onsdagen den 23 april

Kvällen Samling på Stadshotellet i Västerås
S u p é

Torsdagen den 24 april

kl

0730-0830	F r u k o s t
0830-0845	Symposiet öppnas
0845-0930	Definitioner av begreppet försvarsvilja Fil kand Björn Modéer
0945-1030	Mätning av försvarsviljan Professor Göran Hermerén
1030-1115	Försvarsvilja: Definitions- och mätproblem En översikt Fil dr Kurt Törnqvist
1120-1215	Diskussion
1215-1330	L u n c h
1330-1410	Diskussion
1410-1430	Indexberäkningar på försvarsvilja Fil kand Anders Wikman
1430-1500	Frågor
1500-1530	E f t e r m i d d a g s k a f f e
1530-1700	Grupparbete
1830	M i d d a g

Fredagen den 25 april

kl

0730-0830	F r u k o s t
0830-0915	Försvarsvilja och ungdom Några teoretiska synpunkter Bitr professor Harald Swedner
0915-0930	Frågor
0945-1030	Hur mäta "försvarsvilja" på annat sätt? Professor Jan Agrell
1030-1045	Frågor
1100-1215	Redovisning av grupparbete Diskussion
1215	L u n c h

F R O G R A M (reviderat)
För beredningsrådets forskningsseminarium på Stadshotellet
i Västerås 1975-04-23--25.

Onsdagen den 23 april

Kvällen Samling på Stadshotellet i Västerås
S a p e

Torsdagen den 24 april

Kl	
0730-0830	F r u k o s e
0830-0845	Gruppet öppnas
0845-0930	Definitioner av begreppet försvarsutlysning Frikand Björn Modéer
0945-1030	Mätning av försvarsutlysning Professor Göran Hermerén
1030-1115	Föreläsning: Definitioner- och mätproblemet En översikt Frikand Kurt Törmpvist
1130-1215	Diskussion
1215-1330	L u n c h
1330-1410	Diskussion
1410-1430	Indexberäkningar på försvarsutlysning Frikand Anders Wikman
1430-1500	Frågor
1500-1530	B e f e r m i d d a s k a l l e
1530-1700	Grupparbete
1830	M i d d a g

Freisdagen den 25 april

Kl	
0730-0830	F r u k o s e
0830-0915	Föreläsning och utvärdering Några teoretiska synpunkter Bitr Professor Harald Swedner
0915-0930	Frågor
0945-1030	Hur mäter "föreläsning" på annat sätt? Professor Jan Axel
1030-1045	Frågor
1100-1215	Redovisning av grupparbete
	Diskussion
1215	L u n c h

DELTAGARFÖRTECKNING

vid beredskapsnämndens forskningssymposium på Stadshotellet
i Västerås 1975-04-23--25.

			<u>Grupp</u>
Aggefors, Kjell	Forskningsass	BN kansli	1
Agrell, Jan	Professor	FOA	2
Elsässer, Gertie	Fil lic	UC	1
Hermerén, Göran	Professor	Umeå univ, CB ÖN	1
Jonsson, Cathrin	Kontorist	BN kansli	
Landahl, Per-Axel	Kanslichef	BN kansli	
Larsson, Sven-Erik	Chefredaktör	BN AU	
Lindkvist, Börje	Generalsekreterare	BN AU	
Lindqvist, Eva	Militärpsykolog	FOA	1
Modéer, Björn	Fil kand	Umeå univ	2
Munck af Rosenschöld, Gun	Fil lic	UC	2
Nilsson, Manfred	Kansliråd	BN AU	
Skoglund, Claes	Generalmajor	BN AU	
Swedner, Harald	Bitr professor	Lunds univ	2
Svensson, Olle	Chefredaktör	BN AU	
Törnqvist, Kurt	Fil dr	BN kansli	
Westerstahl, Jörgen	Professor	BN UC	
Wikman, Anders	Fil kand	FSI	2

D E L T A G A R F Ö R T E C K N I N G
 vid beredskapsnämndens forskningsymposium på Stadshotellet
 i Västerås 1975-04-23--25.

Grupp			
1	BN kansli	Forskningsass	Ågefors, Kjell
2	FOA	Professor	Ågelli, Jan
1	UC	Fil lit	Blåsser, Görtje
1	Umeå univ, CB ÖN	Professor	Hermerén, Göran
	BN kansli	Kontorist	Jonsson, Cathrin
	BN kansli	Kanslichef	Landahl, Per-Axel
	BN AU	Chefredaktör	Larsson, Sven-Erik
	BN AU	Generalsekreterare	Lindkvist, Börje
1	FOA	Militärpsykiolog	Lindqvist, Eva
2	Umeå univ	Fil kand	Modér, Björn
2	UC	Fil lit	Munck af Rosenschöld, Gun
	BN AU	Kanslichef	Nilsson, Manfred
	BN AU	Generalmajor	Skoglund, Claes
2	Lunds univ	Ritr professor	Svedner, Harald
	BN AU	Chefredaktör	Svensson, Olle
	BN kansli	Fil dr	Törnqvist, Kurt
	BN UC	Professor	Westerstahl, Jörgen
2	FST	Fil kand	Wikman, Anders

FÖRTECKNING ÖVER UNDERLAG

till forsknings-symposiet i Västerås 1975-04-23--25.

Munck af Rosenschöld, Gun: Försvarsmotivation - försvarsdisposition. BN rapport nr 60, Stockholm 1973

Erikson, Robert: Om försvarsvilja och försvarsmotivation. Stencil. Stockholm 1973

Törnqvist, Kurt: Mätning av försvarsvilja. Stencil. Stockholm 1973

Swedner, Harald, Törnqvist, Kurt, Arnman, Göran och Rehle, Anders: Samhället, invandrarna och försvaret. BN rapport nr 61. Stockholm 1974

Törnqvist, Kurt: Samhälle och försvar. BN rapport nr 62. Stockholm 1974

Agrell, Jan: Inställningar och förhållanden som påverkat gängse mått på "försvarsvilja". MPI A-rapport nr 25. Stockholm 1974

Modéer, Björn: Definitioner av begreppet försvarsvilja. BN rapport nr 67. 1974

Hermerén, Göran: Mätning av försvarsviljan. BN rapport nr 68. Stockholm 1974

Törnqvist, Kurt: Angrepp, försvar, samhälle. BN rapport nr 69. Stockholm 1974

Törnqvist, Kurt: Definitions- och mätproblem rörande försvarsvilja och närbesläktade begrepp. Preliminär rapport. Stockholm 1975

FÖRTECKNING ÖVER UNDERLAG

till försäkringskommissionen i Västerås 1975-04-23--25.

Munck af Rosenschöld, Gunn: Försäkringsmotivation - försäkrings-
disposition. BN rapport nr 60, Stockholm 1973

Erikson, Robert: Om försäkringsvillja och försäkringsmotivation.
Stenell. Stockholm 1973

Törnqvist, Kurt: Mätning av försäkringsvillja. Stenell.
Stockholm 1973

Svedner, Harald, Törnqvist, Kurt, Arman, Göran och Rehn,
Anders: Samhället, invandrarna och försäkrat. BN rapport
nr 61. Stockholm 1974

Törnqvist, Kurt: Samhälle och försäkrat. BN rapport nr 62.
Stockholm 1974

Agrell, Jan: Inställningar och förhållanden som påverkar
gångse mått på "försäkringsvillja". MPI A-rapport nr 35.
Stockholm 1974

Moberg, Björn: Definitioner av begreppet försäkringsvillja.
BN rapport nr 67. 1974

Hermelin, Göran: Mätning av försäkringsvilljan. BN rapport
nr 68. Stockholm 1974

Törnqvist, Kurt: Ångrepp, försäkrat, samhälle. BN rapport
nr 69. Stockholm 1974

Törnqvist, Kurt: Definitioner- och mätproblem rörande
försäkringsvillja och närbesläktade begrepp. Preliminär rapport.
Stockholm 1975

5706002
MILJÖBOKS
KUNGLIGA
✓